

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2020

Verksamheten 2020 inom LNF har som mycket annat i samhället påverkats av den pågående Covid 19-pandemin. Ett betydande antal skrivelser har ändå i vanlig omfattning avfattats. Programbladets båda utgåvor var välfyllda. Men många programaktiviteter måste ställas in. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun fungerar väl, även om LNF i åtskilliga frågor företräder kritiska ståndpunkter och anser att kommunens natur- och miljöarbete är otillräckligt och leder fel.

LNF uppfattas som den ledande företrädaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun. Vid årsskiftet 2020/2021 var antalet medlemmar 1470 enligt riksföreningens medlemsregister.

Styrelsen bestod efter årsmötet 9 mars 2020 av Olov Holmstrand (ordf.), Stefan Larsson (vice ordf.), Dan Skarpsjö (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Catharina Pettersson, Pia Hansen, Lars-Erik Karlsson och Bertil Svensson. Suppleanter: Ingrid Ritola, Kennet Lundin, Erika Tyrberg och Kjell Hansson. Styrelsen höll 10 protokollförda sammanträden under 2020, delvis digitalt med e-post. Några gruppmöten har även hållits.

Arbetsgrupper. För att effektivt ta tillvara styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper eller intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen. Under 2020 har det funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Handla miljövänligt, Klimat, Landskap, Botanik, Fåglar, Säveån, Amfibieskydd, Hemsidan och Facebook samt Natursnokarna.

Årsmötet ägde rum 9 mars med 39 deltagare precis innan pandemin skulle ha förhindrat genomförandet. Tommy Järås höll ett mycket intressant och inspirerande föredrag om räddandet av pilgrimsfalken och om Fågelcentralens verksamhet.

Representation. Olov Holmstrand representerade LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän och i studiecirkeln God miljö i centrum om planeringen av Lerums centrum. Stefan Larsson medverkade i Säveåns Vattenråd.

Representanter för LNF brukar träffa kommunledningen två gånger varje år. På grund av pandemin genomfördes endast ett möte i år. Det hölls digitalt den 20 oktober. Vid mötet diskuterades bland annat utbyggnaden av Västra stambanan, Lerums nya översiktsplan och kommunens strategi för skogsmarker.

Information. Extern information sker kontinuerligt via LNF:s hemsida och Facebook. Vid några tillfällen har LNF uppmärksammats i media och redovisat synpunkter i insändare. Intern information till alla fullbetalande medlemmar sker i två programblad per år. Kortfattad intern information om LNF:s verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar vid 13 tillfällen. Vid årsskiftet 2019/2020 omfattade e-postlistan cirka 255 adresser. Informationen erhålls efter anmälan till LNF:s ordförande Olov Holmstrand, olle.holmstrand@telia.com.

Program och programverksamhet

Alla fullbetalande medlemmar fick innehållsrika vår- och höstprogramblad i slutet av februari respektive i mitten av september. Mer än halva upplagan delades ut av medlemmar medan övrigt sändes med post. Hela det aktuella programbladet finns även digitalt på hemsidan.

Som följd av pandemin har antalet genomförda aktiviteter varit avsevärt mindre än tidigare år. Det som har genomförts har huvudsakligen varit utomhus i mindre grupper.

Utbildning

Utbildning är inslag i många andra aktiviteter.

Plan- och miljöfrågor

Under året har LNF sänt eller medverkat i ca 20 skrivelser med synpunkter i natur- miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun, men även till Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Trafikverket och Energimarknadsinspektionen. Viktigare, mer utförliga skrivelser finns på LNF:s hemsida <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF är remissinstans till kommunen i planärenden. Lerums kommun har de senaste åren växt med ca 2% om året, vilket medför rätt stor aktivitet ifråga om byggande, i mindre omfattning ifråga och nya planer. LNF har under 2020 bland annat yttrat sig över planförslag för Bäckamaden och bygglov i Drängsered och Kålkulla. LNF har överklagat kommunens beslut att anta planen för Drängsered. LNF har även överklagat kommunens strandskyddsdispens för ett kallbadhus i Aspen.

Större miljöfrågor som diskuterats inom LNF under 2020 har bland annat varit föreslagen deponi i Vrässered, fiskvandring vid Hillefors, kommunens skogsskötsel och åtgärder avseende Västra Stambanan.

Handla miljövänligt

Kampanjen ”Fixa grejen” förs under Miljövänliga veckan, som SNF traditionsenligt genomför vecka 40. Kampanjen som löper under tre år, 2018-2020, syftar till att visa hur man kan bidra till att spara på jordens resurser och att minska avfallet. I samband med kampanjen hade LNF insändare i Lerums Tidning med titeln ”Sluta släng fungerande grejer och öka återbruket!”. Insändaren fanns även på lerumsnyheter.se. Insändaren besvarades av kommunens renhållningschef, dels i Lerums tidning, dels på kommunens hemsida.

Klimat

Klimatfrågan har under 2020 kommit i skuggan av pandemin och LNF:s aktiviteter har varit begränsade. De tidigare startade klimat- och bullergrupperna har inte varit aktiva.

Landskap

LNF fortsätter att granska avverkningsanmälningar avseende skog. Synpunkter har bland annat lämnats avseende planerade avverkningar på Brännås och vid Gaddån.

Vid Stensjön gör de betande highland-korna från Stensjöås som vanligt grovjobbet för att hålla de blomsterrika ängarna ner mot sjön hävdade. Inom övriga delar med stormfälld barrskog växer en ny betad björkskog upp. Föreningens 5 arbetsdagar under 2020 har inriktats på att ta bort nykomna buskar på ängarna. Men även de senaste årens snabbt tätande bestånd av örnbräken hotar nu ängsfloran. Ormbunkar äts inte av djuren varför vi sedan två år röjer

dem med lie. Föreningen hoppas att fler medlemmar hjälper till med detta viktiga arbete för biologisk mångfald som vi med framgång utfört sedan 1960-talet.

Den gemensamma Risvedengruppen för Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum har fortsatt arbetet att långsiktigt skydda framför allt kvarvarande gammelskog. LNF:s representanter i gruppen har varit Bertil Svensson, Hasse Österman och Olov Holmstrand.

Botanik

Botanikgruppen har genomfört 5 välbesökta vår- och sommarvandringar med inventeringar av områden som vi besöker med jämna mellanrum. Trots den rådande Corona-pandemin 2020 kunde vi bland annat genom att undvika samåkning och hålla avstånd sinsemellan, besöka Lugnet/Näås, Gullringsbo, Stillestorps Kulle, Oryd samt en mossexkursion vid Säveån. I programmet ingår också en heldagsutflykt utanför kommunens gränser. 2020 gick färden den 21 juni till Kinnekulle. Flitiga, som vi är, hann vi med 4 lokaler: Österplana Hed, Österplana Vall, vid Grindstugan Hällekis och Västerplana Äng.

Bland annat noterades: Gullhavre, Flugblomster, Korskovall, Honungsblomster, Krissla, Tvåblad, Murruta, Puktörne, Duvnäva, Hårkörvel, Lungrot, Praktgulplister, Kalkbräken, Grodmöja, Uddbräken och Sibirisk Björnlöka.

För mer information om Botanikgruppens aktiviteter, besök LNF:s hemsida - Grupper - Botanikgrupp. Där finner man bland annat våra planerade botanikvandringar och heldagsutflykten. Noteringar av vad vi sett finns även där. Klicka här för noteringarna: <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/test-3-bildtabell/>

Hösten 2019 inventerades naturvärden i Lerums tätort som underlag till kommunens konsult. Under hösten 2020 inventerades naturvärden i övriga tätorter, ett omfattande arbete som kunde genomföras genom engagemang av styrelsen och flera frivilliga.

Fågelgruppen

Två av våra traditionella inomhusträffar i Aspenäskyrkan kunde genomföras under våren, men höstens träffar fick ställas in på grund av coronarestriktionerna. Utomhusaktiviteterna har dock kunnat hållas med en del restriktioner, såsom ingen samåkning och avstånd mellan deltagarna. Bland aktiviteterna under 2020 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknade fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 52:a året.

Några organiserade utflykter har gjorts, bland annat till Hallandskusten med besök vid bland annat Morups Tånge och Getterön, vårfågelvandring vid Sjövik och en höstutflykt i Lerumstrakten. Den traditionella cykelturen utefter gamla banvallen vid Stannum genomfördes och sträckfågelmorgon vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 35:e gången. Fågelskådningens dag firades i maj vid Stålebo våtmarker, och Naturnatta gick i nattskärornas tecken vid Vite Mosse.

Vi har deltagit i ”Projekt Lom”, där storlom har inventerats i Uспен, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön. Även smålom har inventerats i några tjärnar. Häckningar av tornfalk och pilgrimsfalk samt fiskgjuse har följts regelbundet under året, och ungarna har ringmärkts.

Vi har tillverkat ett 50-tal småfågelholkar, som satts upp ibland annat Lerådalen och Hulans naturreservat. Rensning och komplettering av småfågelholkar har skett bland annat i Säveåns naturreservat och i Lerådalen naturreservat. På grund av den milda vintern har någon

sjöfågelmätning ej varit nödvändig, men matning av skogsmesar genomfördes i närheten av Riddarstensspåret.

Dammarna i Stålebodalen, Lergraven samt Bengts damm har även 2020 varit ett eldorado för fåglar och lockat till många besök.

Säveån

Säveån har under 2020 haft ett bra år beträffande lax- och öringbeståndens utveckling, vilket kan avläsas av de fiskräknare som sedan flera år tillbaka är i drift vid Jonsered och Hedefors. Exempelvis har mer än ett tjug "storlaxar" på över 100 cm längd passerat Jonsered varav åtminstone ett dussin har tagit sig upp och förbi Hedefors omlöp vilket är glädjande. Positivt är även att bara ett fåtal blankålar har omkommit på kraftverksgallren.

Tyvärre har dock processen med att få till stånd en bra fiskväg vid Hillefors kraftverk helt gått i stå tills nu. Efter påtryckningar från naturvårds- och fiskevårdsintressen - och inte minst som en effekt av det e-medborgarförslag som framröstats av kommuninvånarna så har Lerums kommun och dess energibolag nu tvingats ta tag i inrättande av fiskväg på ett mer konkret sätt. Vad som komplicerat det hela är att den så kallade NAP-en (enligt nya lagen om vattenkraftens miljöanpassning), som skall ålägga energibolagen att inrätta BRA fiskvägar, gjort att länsstyrelsen inte kan tvinga Lerums Energi att åtgärda Hillefors (och Floda kraftverk) förrän efter 2028! Enligt gällande vattendom för Hillefors behöver det bara vara en enklare fiskväg för öring. Dessutom planeras temporär avsänkning av Hilleforsdammen för att underlätta för laxuppvandring vilket kräver en geoteknisk undersökning, vilken inte är finansierad ännu.

Säveåns Vattenråd har under 2020 lyckats få fram finansiering för inventering och projektering av miljöåtgärder i Säveåns biflöden, vilket är viktigt och bra.

Amfibieskydd

År 1997 byggdes "grodtunnlarna på Nääs-Öijared" – ett pionjärprojekt i amfibievården i Västsverige och som i naturvårdshänseende satte Lerum på kartan. På senare tid har vi i LNF uppmärksammat att underhållet av tunnlar med tillförande dikesledare inte har fungerat väl.

Hemsida och Facebook

Hemsidan har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Lars-Owe Stakeberg och Barbro Andreasson. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter innefattande bland annat Fågelgruppens, Botanikgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information samt kontinuerliga fågelobservationer i kommunen och har adressen <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF finns på Facebook. Där annonseras bland annat de aktiviteter som LNF anordnar. Där hittar du också extra programpunkter som inte fanns vid programbladets tryckning. Sök på Lerums Naturskyddsforening eller gå in via föreningens hemsida.

Natursnokarna

I mars genomfördes en träff med eldtema i Härskogen. Vädret var både kallt och blött och det var precis i början av covid-19 och många var försiktiga med alla aktiviteter även de ute. Handsprit tillhandahölls och det hölls avstånd.

I april testade vi att vara i anknytning till spindellekplatsen i Floda. Då med allemansrättstema. Vi lekte lekar där vuxna och barn tillsammans i sin familj, för att corona-anpassa, letade och svarade på olika frågor kring allemansrätten. Vi lyckades även locka med några som var och lekte på lekplatsen som fick en lite inblick i verksamheten.

I maj genomförde vi vår årliga håvning i Sävån, med utgångspunkt från Floda station. Alltid lika uppskattat. Hittade inte så många yngel men mycket annat intressant.

Nääs barnfestival. I början av september skulle vi ha medverkat i på festivalen, men på grund av covid-19 så ställdes den in och då inget medverkade i denna.

I september vid samma ställe som vi avslutade på innan sommaren. Sävån med utgång från Floda station. Vi fick uppdrag kopplat till sinnen från en skogstomte som lämnat lite brev till snokarna i buskarna och träden runt omkring. Mycket uppskattat av barnen.

I oktober genomförde vi en träff i ett nytt område. Lilla Lövsjön utanför Gråbo. Vi gjorde lövtryck och pratade om lite arter. Skogstomten kom med uppdrag igen. Dock var det en liten skara som trotsade väder, vind och corona.

Vår första adventträff fick vi tyvärr ställa in på grund av att ledaren själv var i familjekarantän.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Lerum i februari 2021

Olov Holmstrand (ordf)
Stefan Larsson (vice ordf)
Bo Nilsson (sekr)
Dan Skarpsjö (kassör)
Catharina Pettersson
Pia Hansen
Lars-Erik Karlsson
Bertil Svensson
Ingrid Ritola
Kennet Lundin
Erika Tyrberg
Kjell Hansson